

ทัศนคติเกี่ยวกับพิธีสมรส

เมื่อบุคคลได้ตัดสินใจที่จะสมรสแล้ว สิ่งต่อไปที่จะพิจารณาก็คือ การจัดพิธีสมรส แต่กระบวนการที่เริ่มมาก่อนหน้านั้นก็คือ การบวชเรียนของผู้ชายก่อนการแต่งงาน การอุ-
 กฤษยามในการสมรส รวมทั้งการตรวจดวงชะตาของคู่สมรส การกำหนดเรื่องสินสอดทองหมั้น
 การจัดพิธีสมรส และการที่จะทำให้การสมรสถูกต้องตามกฎหมายคือการจดทะเบียนสมรส

เป็นประเพณีของผู้ชายไทยว่า ก่อนที่จะแต่งงานจะต้องบวชเรียนเสียก่อนเพื่อทดแทน
 บุญคุณพ่อแม่ โดยเฉพาะในสังคมชนบทมักจะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เกี่ยวกับเรื่องนี้
 แปลก สนธิรักษ์ ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อบิดามารดาเห็นว่าบุตรชายของตนได้บวชเรียนแล้ว ก็
 สมควรที่จะแต่งงานได้ จึงสืบหาหญิงที่สมควรแก่ตระกูลของตนมาเป็นสะใภ้¹ สำหรับผลการ-
 ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาโรงเรียนสารพัดช่างที่มีต่อการบวชเรียนของผู้ชายก่อนแต่งงาน ว่ามี
 ความจำเป็นหรือไม่นั้น (ตารางที่ 26) ผลโดยทั่วไปปรากฏว่า มีนักศึกษาชายถึงร้อยละ 58.9
 มีความเห็นว่าการบวชเรียนก่อนแต่งงานเป็นสิ่งจำเป็น เพียงร้อยละ 25.6 ที่มีความเห็นว่า
 ไม่จำเป็น ส่วนนักศึกษาหญิงมีความเห็นว่าการบวชเรียนของผู้ชายก่อนแต่งงานเป็นความจำเป็น
 ร้อยละ 65.5 ที่มีความเห็นว่าไม่จำเป็นร้อยละ 21.6 เมื่อนำระดับการศึกษาเดิมของนัก-
 ศึกษาเหล่านี้มาพิจารณาด้วย จะเห็นได้ว่านักศึกษาชายที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็น
 ในเรื่องนี้แตกต่างกัน คือนักศึกษาชายที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีความเห็นว่าการบวชเรียนก่อน
 การแต่งงานมีความจำเป็นน้อยกว่านักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่ำ กล่าวคือผู้ที่สำเร็จการศึกษา
 ระดับประถมศึกษาร้อยละ 68.4 และที่สำเร็จระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 55.3 มีความเห็นว่า
 การบวชเรียนก่อนแต่งงานเป็นสิ่งจำเป็น และนักศึกษาชายที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา
 เพียงร้อยละ 45.2 มีความคิดเห็นในทำนองเดียวกัน ส่วนนักศึกษาหญิงที่มีระดับการศึกษา

¹ แปลก สนธิรักษ์, พิธีกรรมและประเพณี, หน้า 149.

ต่างกัน ก็มีความคิดเห็นในเรื่องนี้แตกต่างกันทำนองเดียวกันกับนักศึกษาชาย ส่วนความคิดเห็นที่ว่า การบวชเรียนก่อนแต่งงานเป็นสิ่งไม่จำเป็นนั้น พบว่ามีความแตกต่างกันในกลุ่มนักศึกษาชายที่มีระดับการศึกษาต่างกัน กล่าวคือยิ่งระดับการศึกษาสูงขึ้นก็ยิ่งมีความเห็นว่าการบวชเรียนก่อนแต่งงานเป็นสิ่งไม่จำเป็นมากขึ้น โดยนักศึกษาชายที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 19.5 ระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 26.9 และระดับอุดมศึกษาร้อยละ 45.2 มีความเห็นดังที่กล่าวแล้ว

ในการแต่งงาน สำหรับประเทศไทยมักจะต้องมีการดูฤกษ์ยาม เพื่อกำหนดว่าวันและเวลาใดมีความเหมาะสมที่จะจัดพิธีสมรส นอกจากนั้นยังจะต้องนำเอา วันเดือนปีเกิดของหนุ่มสาวที่จะมาเป็นคู่สมรสมาตรวจดวงชะตาเสียก่อนว่า มีความเหมาะสมกันหรือไม่ ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ฝ่ายบิดามารดาหญิงมักต้องขอวันเดือนปีเกิดของผู้ชายมาตรวจดวงชะตาราศีกับบุตรสาวว่าจะสมควรทำการมงคลด้วยกันหรือไม่¹ ถ้าดวงชะตาขัดกันบิดามารดาก็มักจะหาทางหลีกเลี่ยงที่จะไม่ให้มีการแต่งงาน จากผลการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวซึ่งดำเนินการโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ด้วย โดยการสอบถามหัวหน้าครัวเรือนทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองของไทย โดยมีคำถามว่า "ถ้าหากดวงชะตาของบุตรชายหรือบุตรสาวของท่านกับคนที่บุตรชายหรือบุตรสาวของท่านจะแต่งงานด้วยขัดกัน ท่านจะยอมให้บุตรของท่านแต่งงานหรือไม่" ส่วนใหญ่ของหัวหน้าครัวเรือนในเขตชนบทและในเขตเมืองให้คำตอบว่าจะไม่ยินยอม²

¹ แปลก สนธิรักษ์, พิธีกรรมและประเพณี, หน้า 149.

² สถาบันประชากรศาสตร์, ประชากรของประเทศไทย: เปรียบเทียบระหว่างเมืองและชนบท (กรุงเทพมหานคร: หน่วยผลิตเอกสาร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 49.

จากผลการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการดูถูกข่มขู่และการทรมานทรมานชะตาผู้-
สมรส(ตารางที่ 27) ปรากฏว่าทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความเห็นว่า การดูถูกข่มขู่
และการทรมานทรมานชะตาผู้สมรสเป็นสิ่งจำเป็น แต่นักศึกษาหญิงมีความเห็นว่าเรื่องนี้มีความ-
จำเป็นมากกว่านักศึกษาชาย เมื่อนำสถานภาพสมรสและระดับการศึกษาเดิมของนักศึกษามา
พิจารณาประกอบด้วย ก็พบว่าในกลุ่มนักศึกษาชายโสดที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็น
ในเรื่องนี้ต่างกัน คือนักศึกษาที่สำเร็จระดับประถมศึกษาที่มีความเห็นว่าการดูถูกข่มขู่เป็นสิ่ง
จำเป็นร้อยละ 68.6 ที่เห็นว่าไม่จำเป็นร้อยละ 19.2 นักศึกษาที่สำเร็จระดับมัธยมศึกษา
มีความเห็นว่าการดูถูกข่มขู่เป็นสิ่งจำเป็นร้อยละ 60.2 ที่เห็นว่าไม่จำเป็นร้อยละ 23.4
ส่วนนักศึกษาที่สำเร็จระดับอุดมศึกษาที่มีความเห็นว่าการดูถูกข่มขู่มีความจำเป็นเพียงร้อยละ
52.2 ส่วนที่เห็นว่าไม่จำเป็นมีร้อยละ 34.8 สำหรับในกลุ่มนักศึกษาชายที่สมรสแล้วและมี
ระดับการศึกษาต่างกัน ก็จะพบว่ามีความเห็นในลักษณะเดียวกันกับนักศึกษาชายโสด คือเมื่อ
ระดับการศึกษาสูงขึ้น ความคิดเห็นว่าการดูถูกข่มขู่ในการสมรสมีความจำเป็นมีอัตราส่วนร้อย
ลดลง ในขณะที่มีความเห็นว่าการดูถูกข่มขู่ไม่จำเป็นมีอัตราส่วนร้อยเพิ่มขึ้นตามลำดับ เมื่อ
พิจารณาในกลุ่มนักศึกษาหญิง ก็พบลักษณะที่ไม่แตกต่างไปจากของนักศึกษาชาย โดยพบว่านัก-
ศึกษาหญิงโสดที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น ความคิดเห็นว่าการดูถูกข่มขู่ในการสมรสมีความจำเป็น
มีอัตราส่วนร้อยลดลง ในขณะที่มีความเห็นว่าไม่จำเป็นเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน

สำหรับกลุ่มนักศึกษาที่สมรสแล้วทั้งนักศึกษาชายและหญิงที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น
ความคิดเห็นว่าการดูถูกข่มขู่เมื่อการสมรสเป็นสิ่งจำเป็นนั้น ลดลงมากกว่าในกลุ่มนักศึกษา
ทั้งชายและหญิงที่เป็นโสดและมีการศึกษาในระดับเดียวกัน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะผู้ที่สมรสแล้วมี
ประสบการณ์ด้านการสมรสและชีวิตครอบครัวมากกว่า จึงทำให้เห็นว่าการดูถูกข่มขู่มีความ
จำเป็นน้อยกว่า และไม่มีผลต่อความเป็นอยู่ในชีวิตครอบครัวมากนัก แต่สำหรับกลุ่มนักศึกษา
ชายและนักศึกษาหญิงที่สมรสแล้วที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา อาจจะมีจำนวนตัวอย่างน้อย
เกินไปที่จะวิเคราะห์ที่ได้ชัดเจนในทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนี้ ถึงอย่างไรก็ตามก็พอจะทำให้มองเห็น
แนวโน้มของทัศนคติได้บ้างตามสมควร

ตารางที่ 26 อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติต่อการบวชเรียนก่อนการแต่งงานจำแนกตามระดับ-
การศึกษาและเพศ

เพศ	การบวชเรียน			รวม
	ระดับการศึกษา	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>ชาย</u>				
ประถมศึกษา	68.4	19.5	12.1	100.0 (174)
มัธยมศึกษา	55.3	26.9	17.8	100.0 (338)
อุดมศึกษา	45.2	45.2	9.7	100.0 (31)
รวม	58.9 (320)	25.6 (139)	15.5 (84)	100.0 (543)
<u>หญิง</u>				
ประถมศึกษา	70.5	14.5	15.0	100.0 (200)
มัธยมศึกษา	63.2	24.1	12.7	100.0 (228)
อุดมศึกษา	58.1	35.5	6.4	100.0 (62)
รวม	65.5 (321)	21.6 (106)	12.9 (63)	100.0 (490)

ตารางที่ 27 อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติต่อการถูกข่มขู่การแต่งงานจำแนกตามระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และเพศ

สถานภาพสมรส	การถูกข่มขู่การแต่งงาน							
	การศึกษา				ไม่จำเป็น อย่างไรก็ตาม			
การศึกษา	จำเป็น	ไม่จำเป็น	อย่างไรก็ได้	รวม	จำเป็น	ไม่จำเป็น	อย่างไรก็ได้	รวม
<u>โสด</u>								
	<u>นักศึกษาชาย</u>				<u>นักศึกษาหญิง</u>			
ประถมศึกษา	68.6	19.2	12.2	100.0	87.3	7.8	4.8	100.0
				(156)				(166)
มัธยมศึกษา	60.2	23.4	16.4	100.0	78.0	12.1	9.9	100.0
				(299)				(182)
อุดมศึกษา	52.2	34.8	13.0	100.0	73.6	17.0	9.4	100.0
				(23)				(53)
รวม	62.6	22.6	14.9	100.0	81.3	11.0	7.7	100.0
	(299)	(108)	(71)	(478)	(326)	(44)	(31)	(401)
<u>สมรส</u>								
ประถมศึกษา	64.3	14.3	21.4	100.0	82.4	8.8	8.8	100.0
				(14)				(34)
มัธยมศึกษา	44.7	31.6	23.7	100.0	61.9	31.0	7.1	100.0
				(38)				(42)
อุดมศึกษา	37.5	37.5	25.0	100.0	37.5	37.5	25.0	100.0
				(8)				(8)
รวม	48.3	28.3	25.4	100.0	67.9	22.6	9.5	100.0
	(29)	(17)	(14)	(60)	(57)	(19)	(8)	(84)
<u>หม้าย, หย่า</u>								
<u>แยกกันอยู่</u>								
ประถมศึกษา	ก	-	ก	ก	ก	-	-	ก
				(2)				(1)
มัธยมศึกษา	ก	-	-	ก	ก	-	-	ก
				(1)				(4)
อุดมศึกษา	-	-	-	-	-	ก	-	ก
								(1)
รวม	ก	-	ก	ก	100.0	-	-	100.0
				(3)	(6)			(6)

ก ตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

ประเพณีไทยอีกอย่างหนึ่งในเรื่องการสมรส ก็คือการมี "สินสอดทองหมั้น" ในการแต่งงาน ซึ่งสมัยนี้นิยมทำเป็นทองรูปพรรณ หรืออาจจะเปลี่ยนเป็นธนบัตร เท่ากับราคาทองคำที่คาดว่าจะเรียกร้องกัน แต่ที่ไช้แหวนเพชรเป็นของหมั้นก็มี¹ แปลก สนธิรักษ์ ก็กล่าวไว้เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า เมื่อฝ่ายชายหาผู้ใหญ่ไปทาบทามฝ่ายหญิง ฝ่ายหญิงก็มักจะมีการเรียกร้องสินสอดทองหมั้น² จากการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาในเรื่องนี้ โดยถามว่าในการสมรสคิดว่าควรมีสินสอดทองหมั้นหรือไม่ (ตารางที่ 28) ปรากฏว่านักศึกษาส่วนใหญ่ตอบว่าควรมีสินสอดทองหมั้น แต่ถ่าพิจารณาแยกระหว่างนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงก็พบว่า นักศึกษาหญิงมีความเห็นว่าควรมีสินสอดทองหมั้นในอัตราส่วนร้อยละมากกว่านักศึกษาชาย อาจจะเป็นเพราะเรื่องสินสอดทองหมั้นในสังคมไทย ฝ่ายชายเป็นฝ่ายให้และฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายรับ จึงมีความรู้สึกที่ว่าฝ่ายชายจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบหรือเป็นฝ่ายที่ต้องหามาให้ฝ่ายหญิง ดังนั้นนักศึกษาชายจึงมีความเห็นว่าควรมีสินสอดทองหมั้นในอัตราส่วนร้อยละน้อยกว่านักศึกษาหญิง

เมื่อเอาอายุปัจจุบันและระดับการศึกษาของนักศึกษาทั้งหมดมาพิจารณาประกอบกัน ปรากฏว่า ความต้องการที่จะมีสินสอดทองหมั้นลดน้อยลงเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น คือนักศึกษาชายกลุ่มอายุ 15-24 ปีที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษามีความเห็นว่าควรมีสินสอดทองหมั้นในการสมรสร้อยละ 67.3 ที่เห็นว่าไม่ควรมีร้อยละ 15 ในขณะที่กลุ่มอายุเดียวกันแต่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีความเห็นว่าควรมีร้อยละ 53.8 ไม่ควรมีร้อยละ 21.3 และนักศึกษาที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ 46.7 เห็นว่าควรมีสินสอดทองหมั้น อีกร้อยละ 40 มีความเห็นว่าไม่ควรมี อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความคิดดังกล่าว ไม่ปรากฏในกลุ่มนักศึกษาชายอายุ 25-34 ปี กล่าวคือความคิดที่จะมีหรือไม่มีสินสอดทองหมั้นมิได้ผันแปรไปตามระดับการศึกษาที่ต่างกัน ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษาหญิงที่มีต่อเรื่องนี้นั้นปรากฏว่า นักศึกษาหญิงกลุ่มอายุ 15-24 ปีที่สำเร็จระดับประถมศึกษา ร้อยละ 77.2 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 68.9 และระดับอุดมศึกษาร้อยละ 71.7 มีความเห็นว่าควรมีสินสอดทองหมั้นในการสมรส ส่วนที่เห็นว่าไม่ควรมีนั้นมีแนวโน้มสูงขึ้นเล็กน้อยเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น ลักษณะดังกล่าวก็พบในกลุ่มอายุอื่นๆด้วย

¹ เสฐียรโกเศศ, "ปลูกเรือน-แต่งงาน," ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต, หน้า 147.

² แปลก สนธิรักษ์, พิธีกรรมและประเพณี, หน้า 149.

ตารางที่ 28 อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องสินสอดทองหมั้นจำแนกตามระดับการศึกษา อายุ และเพศ

อายุ	สินสอดทองหมั้น										
	การศึกษ	ควรมี	ไม่ควรมี	อยู่จงไร ก็โต	ไม่ออก ความเห็น	รวม	ควรมี	ไม่ควรมี	อยู่จงไร ก็โต	ไม่ออก ความเห็น	รวม
<u>15-24 ปี</u>		<u>นักศึกษาชาย</u>					<u>นักศึกษาหญิง</u>				
ประถมศึกษา	67.3	15.0	5.4	12.2	100.0	77.2	5.7	3.2	13.9	100.0	
					(147)					(158)	
มัธยมศึกษา	53.8	21.3	6.6	18.2	100.0	68.9	7.8	6.1	17.2	100.0	
					(286)					(180)	
อุดมศึกษา	46.7	40.0	6.7	6.7	100.0	71.7	10.9	2.2	15.2	100.0	
					(12)					(46)	
รวม	58.0	19.9	6.3	15.8	100.0	72.7	7.3	4.4	15.6	100.0	
	(260)	(89)	(28)	(71)	(448)	(279)	(28)	(17)	(60)	(384)	
<u>25-34 ปี</u>											
ประถมศึกษา	43.8	18.8	-	37.5	100.0	76.7	6.7	-	16.7	100.0	
					(16)					(30)	
มัธยมศึกษา	47.5	25.0	7.5	20.0	100.0	61.5	7.7	5.1	25.6	100.0	
					(40)					(39)	
อุดมศึกษา	58.3	25.0	-	16.7	100.0	57.1	14.3	-	28.6	100.0	
					(12)					(14)	
รวม	48.5	23.5	4.4	23.5	100.0	66.3	8.4	2.4	22.9	100.0	
	(33)	(16)	(3)	(16)	(68)	(55)	(7)	(2)	(19)	(83)	
<u>35 ปีขึ้นไป</u>											
ประถมศึกษา	71.4	14.3	-	14.3	100.0	83.3	-	-	16.7	100.0	
					(7)					(6)	
มัธยมศึกษา	62.5	12.5	-	25.0	100.0	80.0	-	-	20.0	100.0	
					(8)					(5)	
อุดมศึกษา	-	ก	ก	-	ก	-	ก	-	-	ก	
					(2)					(1)	
รวม	58.8	17.6	5.9	17.6	100.0	75.0	8.3	-	16.7	100.0	
	(10)	(3)	(1)	(3)	(17)	(9)	(1)		(2)	(12)	

ก ตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

การจัดพิธีแต่งงานนับเป็นขั้นตอนสำคัญที่คู่สมรสจะจัดให้มีขึ้น พิธีการแต่งงานอาจจะมีหลายลักษณะ อาจจะมีพิธีแบบงายๆให้ถูกต้องตามประเพณีและมีพิธีสงฆ์ แต่ถ้าเป็นในกรุงเทพฯ เสร็จพิธีรดน้ำแล้วก็มีการเล่นกันหรือไม่ก็เปิดงานลีลาศ เจ้าบ่าวเจ้าสาวแจกกอก-ไม้แก่ผู้มากินเลี้ยง¹ จากทัศนคติของนักศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการจัดพิธีแต่งงาน(ตารางที่ 29) ปรากฏว่านักศึกษาส่วนใหญ่ทั้งเพศชายและหญิง(ประมาณร้อยละ 85) มีความเห็นว่าการจัดพิธีแต่งงานควรจัดอย่างง่ายๆให้ถูกต้องตามประเพณีและมีพิธีสงฆ์ เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ โดยดูความกลุ่มอายุของนักศึกษา ก็ไม่ได้พบความแตกต่างในเรื่องนี้แต่อย่างใด ส่วนใหญ่ยังคงคิดว่าควรจัดพิธีง่ายๆจะดีกว่า แต่เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง ก็จะได้เห็นว่านักศึกษาหญิงนิยมจัดพิธีแต่งงานแบบหรูหราโดยจัดเลี้ยงตามสถานที่ต่างๆมากกว่า นักศึกษาชายเล็กน้อย ส่วนนักศึกษาชายมักจะนิยมการจัดพิธีแบบเรียบๆ ง่ายๆ โดยไม่ต้องเลี้ยงฉลองให้หรูหรา ในอัตราส่วนร้อยละมากกว่านักศึกษาหญิง และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่ว่า ไม่ต้องมีพิธีแต่งงานเพราะถือความรักความเข้าใจเป็นสิ่งสำคัญระหว่างนักศึกษาชายและหญิง ก็พบว่านักศึกษาชายมีความเห็นเรื่องนี้ในอัตราส่วนร้อยละมากกว่านักศึกษาหญิง

¹ เสรีวิโรโกเศศ, "ปลูกเรือน-แต่งงาน," ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต, หน้า 251.

ตารางที่ 29 อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติต่อการจัดพิธีแต่งงานจำแนกตามอายุและเพศ

เพศ	พิธีแต่งงาน			รวม
	หรูหรา	อย่างง่าย ๆ	ไม่ต้องมีพิธี	
<u>ชาย</u>				
15-24 ปี	5.8	82.1	12.2	100.0 (447)
25-34 ปี	3.5	91.2	5.3	100.0 (68)
35 ปีขึ้นไป	-	100.0	-	100.0 (17)
รวม	4.8 (26)	85.6 (455)	9.6 (51)	100.0 (532)
<u>หญิง</u>				
15-24 ปี	10.5	83.6	5.9	100.0 (385)
25-34 ปี	8.2	87.8	4.1	100.0 (83)
35 ปีขึ้นไป	-	87.5	12.5	100.0 (12)
รวม	9.6 (46)	84.7 (407)	5.7 (27)	100.0 (480)

เมื่อนำระดับการศึกษาและจำนวนพี่น้องของนักศึกษามาประกอบกับทัศนคติที่มีต่อการจัดพิธีแต่งงานด้วย (ตารางที่ 30) พบว่านักศึกษาชายที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา แม้มีจำนวนพี่น้องต่างกันก็ไม่ได้มีความคิดเห็นในเรื่องนี้แตกต่างกันมากนัก ทุกคนยังคงมีความเห็นว่าพิธีแต่งงานควรจัดแบบง่ายๆ ส่วนที่มีความเห็นว่าการจัดพิธีแต่งงานแบบหรูหราหรือที่มีความเห็นว่ามันไม่จำเป็นต้องมีพิธีแต่งงานนั้น มีอัตราส่วนร้อยละระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีจำนวนพี่น้องแตกต่างกันใกล้เคียงกันมาก ความคิดเห็นในทำนองเดียวกันเกี่ยวกับการจัดพิธีแต่งงาน ก็พบในกลุ่มนักศึกษาชายที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา แต่ไม่พบความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดในกลุ่มของนักศึกษาหญิงที่มีจำนวนพี่น้องต่างกันหรือมีระดับการศึกษาต่างกัน กล่าวคือเกือบทุกคนมีความเห็นว่าพิธีแต่งงานควรจัดแบบง่ายๆให้ถูกต้องตามประเพณีและมีพิธีสงฆ์

แม้จะพบว่าจำนวนพี่น้องไม่ได้มีอิทธิพลต่อทัศนคติในเรื่องการจัดพิธีแต่งงานมากนัก แต่หากพิจารณาในรายละเอียด โดยดูจากระดับการศึกษาที่ต่างกันแล้ว ก็ จะเห็นว่ามีความแตกต่างในความคิดเรื่องนี้พอสมควร เพราะมีแนวโน้มว่านักศึกษาที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นมักจะนิยมจัดพิธีแต่งงานแบบง่ายๆมากขึ้น พยายามที่จะลดความหรูหราในพิธีแต่งงานลงไป ซึ่งจะได้เห็นได้จากกลุ่มนักศึกษาชายที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 82.9 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 85.8 และระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 90.3 มีความเห็นว่าการจัดพิธีแต่งงานแบบง่ายๆ ในขณะที่นักศึกษาชายที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา, ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 8.8, 5.9 และร้อยละ 3.2 มีความเห็นว่าการจัดพิธีแต่งงานแบบหรูหรา ส่วนนักศึกษาหญิงที่มีระดับการศึกษาต่างกันก็มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันกับกลุ่มนักศึกษาชาย

ตารางที่ 30 อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติต่อการจัดพิธีแต่งงานจำแนกตามจำนวนพี่น้อง ระดับ-
การศึกษา และเพศ

การศึกษา	การจัดพิธีแต่งงาน								
	จำนวนพี่น้อง	หรูหรา	ง่ายๆ	ไม่ต้องมี	รวม	หรูหรา	ง่ายๆ	ไม่ต้องมี	รวม
<u>ประถมศึกษา</u>									
ไม่มี	-	ก	-	ก	-	ก	-	ก	ก
1-3 คน	10.3	81.0	8.6	100.0 (4)	12.3	75.4	12.3	100.0 (58)	100.0 (57)
4-6 คน	8.6	84.0	8.0	100.0 (75)	11.3	85.0	3.7	100.0 (80)	100.0 (80)
7-9 คน	10.0	83.3	6.7	100.0 (30)	9.8	86.3	3.9	100.0 (51)	100.0 (51)
10 คนขึ้นไป	-	ก	ก	ก	25.0	75.0	-	100.0 (3)	100.0 (8)
รวม	8.8 (15)	82.9 (141)	8.2 (14)	100.0 (170)	11.5 (23)	82.5 (165)	6.0 (12)	100.0 (200)	100.0 (200)
<u>มัธยมศึกษา</u>									
ไม่มี	-	83.3	16.7	100.0 (6)	-	ก	-	ก	ก
1-3 คน	5.2	85.6	9.3	100.0 (97)	7.7	90.4	1.9	100.0 (52)	100.0 (52)
4-6 คน	6.3	85.4	8.2	100.0 (158)	5.5	90.9	3.6	100.0 (110)	100.0 (110)
7-9 คน	7.5	86.6	6.0	100.0 (67)	12.7	81.8	5.5	100.0 (55)	100.0 (55)
10 คนขึ้นไป	-	88.9	11.1	100.0 (9)	12.5	87.5	-	100.0 (8)	100.0 (8)
รวม	5.9 (20)	85.8 (289)	8.3 (28)	100.0 (337)	7.9 (18)	88.6 (202)	3.5 (8)	100.0 (228)	100.0 (228)
<u>อุดมศึกษา</u>									
ไม่มี	-	ก	-	ก	-	-	-	-	-
1-3 คน	-	ก	-	ก	4.3	87.0	8.7	100.0 (23)	100.0 (23)
4-6 คน	-	84.6	15.4	100.0 (13)	9.5	90.5	-	100.0 (21)	100.0 (21)
7-9 คน	8.3	91.7	-	100.0 (12)	13.3	80.0	6.7	100.0 (15)	100.0 (15)
10 คนขึ้นไป	-	ก	-	ก	-	ก	-	ก	ก
รวม	3.2 (1)	90.3 (28)	6.5 (2)	100.0 (31)	8.1 (5)	87.1 (54)	4.8 (3)	100.0 (62)	100.0 (62)

ก ตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

ทางหนึ่งที่จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดพิธีสมรสได้ก็คือ "การสมรสหมู่" ซึ่งหมายถึงการจัดพิธีสมรสครั้งหนึ่งมีคู่สมรสจำนวนหลายๆ คู่ร่วมในพิธีสมรสพร้อมกัน เนื่องจาก การสมรสหมู่เป็นเรื่องใหม่จึงยังไม่เป็นที่นิยมในสังคมไทยมากนัก แต่ทางสโมสรวัฒนธรรมหญิง ได้จัดพิธีสมรสหมู่เป็นประจำทุกปี มีผู้เข้าร่วมในพิธีจำนวนปีละหลายคู่ สำหรับปี 2521 ได้ กำหนดจัดพิธีสมรสหมู่ในราวเดือนสิงหาคม ซึ่งมีคู่บ่าวสาวเข้าร่วมพิธีประมาณ 35 คู่¹ จากการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาโรงเรียนสารพัดช่าง เกี่ยวกับการจะเห็นด้วยหรือไม่กับการ สมรสหมู่ (ตารางที่ 31) ปรากฏว่านักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการสมรสหมู่ ถ้าพิจารณา แยกตามเพศ นักศึกษาหญิงเห็นด้วยกับการสมรสหมู่ร้อยละ 51 นักศึกษาชายเห็นด้วยเพียง ร้อยละ 37.6 จะเห็นว่านักศึกษาหญิงเห็นด้วยกับการสมรสหมู่มากกว่านักศึกษาชายเล็กน้อย และยังมีนักศึกษาอีกจำนวนหนึ่งมากพอสมควรที่ไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ ด้วยเหตุผลที่ ว่าการสมรสหมู่เป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทยมากเกินไป

เมื่อแยกพิจารณาตามระดับการศึกษาของนักศึกษา จะเห็นได้ว่าระดับการศึกษาของ นักศึกษามีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการสมรสหมู่มากพอสมควร กล่าวคือนักศึกษาที่ระดับการ - ศึกษาสูงขึ้น มีความคิดที่เห็นด้วยกับการสมรสหมู่ในอัตราส่วนร้อยละที่สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ จะเห็นได้ จากการศึกษาที่นักศึกษาชายที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาเห็นด้วยกับการสมรสหมู่ร้อยละ 34.7 ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเห็นด้วยร้อยละ 38.2 และที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดม - ศึกษาเห็นด้วยถึงร้อยละ 48.4 ส่วนนักศึกษาหญิงระดับประถมศึกษาเห็นด้วยกับการสมรสหมู่ ร้อยละ 45.8 ระดับมัธยมศึกษาเห็นด้วยร้อยละ 50.7 และนักศึกษาหญิงที่สำเร็จการศึกษา ระดับอุดมศึกษาเห็นด้วยกับการสมรสหมู่ถึงร้อยละ 69.4 ซึ่งจะเห็นว่านักศึกษาที่ได้รับการ - ศึกษาสูงขึ้นมีความคิดที่จะยอมรับสิ่งใหม่ๆ มากขึ้น และอาจที่จะยอมรับได้ถึง การเปลี่ยนแปลง บางสิ่งบางอย่างในประเพณีวัฒนธรรมไปตามความใหม่ของสังคม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักศึกษาที่ มีการศึกษาในระดับสูงๆ มีอัตราส่วนร้อยละที่เห็นด้วยกับการสมรสหมู่เพิ่มมากขึ้นด้วย

¹ สัมภาษณ์ เนื้อทิพย์ เสมรสุต, นายกสโมสรวัฒนธรรมหญิง, 20 พฤษภาคม 2521.

ตารางที่ 31 อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติต่อการสมรสหมู่จำแนกตามระดับการศึกษาและเพศ

เพศ	การสมรสหมู่			รวม
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่ออกความเห็น	
ระดับการศึกษา				
<u>ชาย</u>				
ประถมศึกษา	34.7	35.3	30.1	100.0 (173)
มัธยมศึกษา	38.2	31.1	30.8	100.0 (338)
อุดมศึกษา	48.4	29.0	22.6	100.0 (31)
รวม	37.6 (204)	32.2 (175)	30.1 (163)	100.0 (542)
<u>หญิง</u>				
ประถมศึกษา	45.8	20.4	33.8	100.0 (201)
มัธยมศึกษา	50.7	21.1	28.2	100.0 (227)
อุดมศึกษา	69.4	9.7	21.0	100.0 (62)
รวม	51.0 (250)	19.4 (95)	29.6 (145)	100.0 (490)

การที่จะให้การแต่งงานถูกต้องและได้รับการยอมรับตามกฎหมาย คู่สมรสจะต้องมีการจดทะเบียนสมรส สังคมไทยสมัยก่อนมักจะแต่งงานกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส แต่อาศัยการยอมรับจากสังคม - แม้ในปัจจุบันก็ยังมีคู่สมรสอีกจำนวนไม่น้อยที่แต่งงานหรืออยู่กินด้วยกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส จากการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการจดทะเบียนสมรส (ตารางที่ 32) ปรากฏว่านักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่คู่สมรสจะต้องจดทะเบียนสมรส แต่ถ้ามหากพิจารณาความแตกต่างระหว่างนักศึกษาชายและหญิง จะเห็นได้ว่าอัตราส่วนร้อยละของนักศึกษาหญิงที่เห็นด้วยกับการจดทะเบียนสมรสมากกว่านักศึกษาชายเล็กน้อย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะการจดทะเบียนสมรส นอกจากจะทำให้มีความถูกต้องตามกฎหมายและเป็นที่ยอมรับกันในสังคมแล้ว การจดทะเบียนสมรสก็ยังเป็นเครื่องประกันความมั่นคงของชีวิตสมรสอย่างถาวรในทางนิคินัยอีกด้วย ในสังคมไทยมักจะถือกันว่าผู้หญิงควรแต่งงานเพียงครั้งเดียวในชีวิต ส่วนผู้ชายจะแต่งงานหลายครั้งก็ไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหายร้ายแรงแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้นักศึกษาหญิงจึงเห็นด้วยกับการจดทะเบียนสมรสมากกว่านักศึกษาชาย

เมื่อนำสถานภาพสมรสและอายุของนักศึกษามาพิจารณาในเรื่องนี้ด้วย ก็พบว่าทั้งนักศึกษาหญิงและนักศึกษาชายที่มีสถานภาพสมรสต่างกันในทุกกลุ่มอายุไม่ได้มีความคิดเห็นในเรื่องนี้แตกต่างกันมากนัก จะเห็นได้จากกลุ่มนักศึกษาชายอายุ 25-34 ปีที่เป็นโสดและสมรสแล้วเห็นด้วยกับการจดทะเบียนสมรสร้อยละ 86.5 และร้อยละ 85.7 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มนักศึกษาชายอายุ 15-24 ปี แม้ว่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นแตกต่างกันบ้างในกลุ่มนักศึกษาโสดและนักศึกษาที่สมรสแล้ว แต่ก็ไม่ชัดเจนนักเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาหญิงในกลุ่มอายุต่างๆ และที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน จะเห็นได้ว่า (ดูตารางที่ 32) ความคิดเห็นเรื่อง การจดทะเบียนสมรส ก็มีความคล้ายคลึงกับความคิดเห็นของนักศึกษาชาย

ตารางที่ 32 อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติต่อการจดทะเบียนสมรสจำแนกตามสถานภาพสมรส อายุและเพศ

อายุ	การจดทะเบียนสมรส							
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	รวม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	รวม
<u>15-24 ปี</u>	<u>นักศึกษาชาย</u>				<u>นักศึกษาหญิง</u>			
โสด	84.7	9.1	6.3	100.0 (430)	93.2	3.4	3.4	100.0 (352)
สมรส	94.4	-	5.6	100.0 (18)	87.1	6.5	6.5	100.0 (31)
หม้าย, หย่า แยกกันอยู่	-	-	-	-	ก	-	-	ก (2)
รวม	85.0 (381)	8.7 (39)	6.3 (28)	100.0 (448)	92.7 (357)	3.6 (14)	3.6 (14)	100.0 (385)
<u>25-34 ปี</u>								
โสด	86.5	5.4	8.1	100.0 (37)	92.7	4.9	2.4	100.0 (41)
สมรส	85.7	14.3	-	100.0 (28)	92.5	5.0	2.5	100.0 (40)
หม้าย, หย่า แยกกันอยู่	ก	-	-	ก (3)	ก	ก	-	ก (2)
รวม	86.8 (59)	8.8 (6)	4.4 (3)	100.0 (68)	91.6 (76)	6.0 (5)	2.4 (2)	100.0 (83)
<u>35 ปีขึ้นไป</u>								
โสด	ก	-	-	ก (3)	100.0	-	-	100.0 (10)
สมรส	100.0	-	-	100.0 (14)	ก	-	-	ก (2)
หม้าย, หย่า แยกกันอยู่	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	100.0 (17)	-	-	100.0 (17)	100.0 (12)	-	-	100.0 (12)

ก ตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย